

KURYER LITEWSKI

w Wilnie we Środę dnia 11 Sierpnia r. s. 1820 roku

Observacje meteorologiczne.	Czas obserwacji	Wysokość Barom.	wys. Ther. Reau.	Wiatry.	Odmia. w powie-
dn. 9 średnia.		27 cal. 9 83 lin.	+ 13,26 stopni	Zachodni	Pogoda
dn. 10 średnia.		27 -- 10,1 --	+ 14,67 --	Połud. Zach.	Pochmurno
dn. 11 godz. 6		27 -- 7,6 --	+ 12,5	Zachodni	Deszcz

WIADOMOŚCI KRAJOWE

Ostaszów dnia 14 lipca.

Miasto Ostaszów, dopiero raz pierwszy od założenia, miało szczęście oglądania w murach swoich Monarchę. Dnia 11 lipca o godzinie 2giej po północy spotkała ta niewymowna radość mieszkańców Ostaszowa. Obywatele, szlachta i wieśniacy, wiedząc wcześniej, że N. Pan odwiedzi to miasto, kilku dniami pierwej jeszcze o kilkanaście mil naokoło zjechali, a 10 lipca od godziny 4tej po południu już wszystkie ulice miasta, a mianowicie te, po których najlaskawszy Monarcha miał przejeżdżać, napelnione były ludem różnego stanu płci i wieku. Wszystko to postrojone w najlepsze suknie, a kobiety w bieli z wienkami z kwiatów na głowie, w głębokiem milczeniu oczekiwały szczęśliwej chwili. Wszystkich oczy obrócone były ku wjazdowi, z którego się ukaże. Noc ta sprawiedliwie mogłaby się nazwać wielką nocą. Nakoniec spostrzeżono z wierzchołka dzwonnicy, że pojazd N. Pana niewięcej jak o kilkaset był kroków: uderzono we dzwony a miasto w jedney chwili niezliczonym zajaśniało światłem. Lud tłumem ruszył ku wjazdowi napelniając powietrze okrzykami radości. Łzy rozrzewnienia płynęły z oczu wiernych poddanych, gdy Najjasniejszy Monarcha stanął już w murach miasta. Władze miejscowe tak cywilne jak wojskowe spotkały go zaraz przy wjeździe. Noc cicha i spokojna; odgłos dzwonów, okrzyki ludu, nieprzyliczone światła czyniły widok nad wszelkie opisanie i noc tę zamieniły w chwilę tryumfu i radości, iakiej rzadko się w życiu doznaje.

Na pomieszczenie tak pożądane, miłego i znakomitego Gościa oddawna już był wyznaczony i przygotowany dom, lecz głowa miasta kupiec *Sawin* prosił N. Cesarza przy wjeździe, aby go uszczęśliwił i w domu jego obrał sobie kwatere. Najlaskawszy Monarcha uczynił zadość życzeniom Kupca *Sawina*: zalechał do domu jego i spotkany tam był przez znakomitszych mieszkańców pod przewodnictwem gospodarza. Przyjął N. Monarcha ofiarowany sobie chleb i sól, które Mu uszczęśliwieni poddani ze łzami rozrzewnienia i wdzięczności podali. Nazajutrz o godzinie 9 zrana N. Podróżny udał się wodą do eremu ś. *Nily* cudotwórcy o 7 wiorst od Ostaszowa odległego, gdzie spoczywają relikwie tego świętego. Wszystkie ulice aż do brzegu jeziora, gdzie czekał na Cesarza JMści przygotowany statek, okryte były ludem, który nieprzestawał wydawać okrzyków

radości, dopoki statek unoszący Monarchę nie zniknął z oczu patrzących. Samo nawet jezioro *Seliger* zdawało się pysznić, iż niesie na czystej i niezmarszczonej powierzchni swojej tak wielkiego Monarchę, tak dobrego Pana i Ojca poddanych swoich. Na statku Cesarza JMści robili wiosłami głowa miasta kupiec *Sawin*, obywatel *Swinkin* i innych wielu tego miasta mieszkańców, a każdy zdawał się im tego szczęścia zazdrościć; na około zaś tego statku płynęło kilkadziesiąt innych, co dziwnie piękny czyniło widok. Gdy ta radośna flota zbliżała się do brzegu, nad którym był klasztor pomieniony, odezwały się dzwony i lud zebrany licznie napelniał powietrze okrzykami. Przełożony klasztoru wyszedł z bracią aż na brzeg i podał N. Panu do ucałowania krzyż Zbawiciela. Po czem wszedłszy do kościoła słuchał Cesarz JMśc nabożeństwa, po którym zwiędził klasztor, zostawił w kasie kościoła 500 rubli i znowu wodą puścił się na powrót. Po drodze raczył wstąpić na wyspę na temże jeziorze leżącą, na której znajduje się klasztor męski. Gdy wieczorem Cesarz JMśc powrócił do Ostaszowa i znajdował się w swojej kwaterze, lud tłumem zbierał się pod okna domu i oświadczał radość swoją przez ustawiczne okrzyki, a tymczasem mieli szczęście stawienia się przed Cesarzem JMścią: Marszałek powiatowy i inni obywatele, oraz znakomitsze duchowieństwo. Wspomnieć tu należy i o tej okoliczności, która dowiodła, iak laskawa Opatrzność czuwa nad wielkim Monarchą i dni jego strzeże troskliwie. Gdy N. Pan powrócił z tej wodney podróży, nadeszła czarna chmura, pokryła na chwilę cały horyzont i piorun uderzył w tenże sam dom i zapalił, który był przygotowany na przyjęcie N. Cesarza, a w którym zapewneby stanął, gdyby kupiec *Sawin*, natchniony nieiako od Opatrzności nieofiarował był Mu swego. Dnia 13 lipca przed wyjazdem swoim Cesarz JMśc zaszczycił brylantowemi pierścieniami kupca *Sawina*, iego syna i obywatela *Swinkina*, innym zaś osobom, które robiły wiosłami na statku iego, pieniądze rozkazał wydać nagrody. Gdy ruszył w drogę lud biegł za pojazdem, nareszcie zabiegł mu drogę całym tłumem, padł na kolana i wołał: „*Prosti Batiuszka Hosudar, nie nasmotrelis my do syta na Tiebia!* (Zegnamy cię N. Panie, nie napatrzyliśmy się dosyta na Ciebie.) Poczem powrócili mieszkańcy do miasta i nie wchodząc do domów swoich, udali się prosto do kościoła, gdzie odprawiane było na ich prośbę nabożeństwo o pomyślną podróż i dobre zdrowie N. Pana. Od Ostaszowa pierwsza stacja o

wiorst 17 nazywa się *Kocice*; należy do Pana *Jelczaninowa*, którego i dwór niedaleko jest poczty. Tam N. Podróżny spostrzegłszy xiędza, który w ubiorze kościelnym wyszedł na Jego spotkanie, wysiadł z pojazdu i pobożnie krzyż ucałował. Właściciel poczty Pan *Jelczaninów* z żoną swoją znaydowali się przy poczcie i prosili N. Pana, aby dom ich bytnością swoją uszczęśliwił, dobry Monarcha łaskawie zadowolnił ich życzenia, wstąpił, przyjął ofiarowaną sobie kawę i gospodynią domu udarował kosztownym *fermoarem*. Gdy konie były gotowe, udał się N. Podróżny w dalszą podróż ku Twerowi, po drodze wstąpił do klasztoru tak nazwanego *Mohilewskaja pustyni*. Tam spotkany był przez przełożonego i innych zakonników w ubiorze kościelnym; ucałował krzyż Zbawiciela, odwiedził kościół i klasztor i w kasie kościelnej zostawiwszy 500 rubli, w dalszą puścił się podróż.

Gazeta senacka z dnia 31 lipca obwieściła następujący ukaz okólny:

Rządzący senat, wysłuchawszy przełożenia generała piechoty, ministra sprawiedliwości i kawalera Xiążęcia Dymitra Iwanowicza Łobanowa-Rostowskiego, pod dniem 14 przeszłego maja, w którym wyraził, iż minister spraw duchownych i narodowego oświecenia, na skutek przedstawienia kuratora wydziału edukacyjnego charkowskiego, wchodził z zapiską do komitetu ministrów o nagrodzenie honorowego dozorca szkoły powiatowej alezskowskiej, dawniejszych wojsk polskich majora *Skodowskiego*, rangą radcy dworu, przez wzgląd na gorliwość jego służby, odbywanej w obowiązku dozorca od roku 1815 i na uczynione przezeń ofiary, 1088 rubli wartości, nie wchodząc w rozbiór, jakoby rangą wypadło nagrodzić *Skodowskiego*, jako majora dawniejszej służby polskiej, lecz dając wzgląd jedynie na odznaczające się zaświadczone zasługi jego w stopniu honorowego dozorca szkoły powiatowej, przez dziennik z dnia 18 przeszłego kwietnia postanowił: wynieść go na radcę dworu, wyjednawszy na to poprzednicze Jego Cesarskiej Mości zezwolenie. Na posiedzeniu zaś dnia 4 maja objawiono komitetowi, iż Cesarz Jegomość, zezwalając na wyniesienie *Skodowskiego* na radcę dworu, Rozkazał, iżby wojskowe rangi polskiej służby uznawane były zarówno z rangami rossyjskimi. O tym Najwyższym rozkazie minister sprawiedliwości podawał Rządzącemu Senatowi dla należytego wykonania; Rozkazali: O tém Najwyższém Jego Cesarskiej Mości rozkazie dać wiedzieć od Senatu przez ukazy wszystkim ministróm, wojennym generał gubernatoróm, wojennym gubernatoróm sprawującym interessa cywilne; generał gubernatoróm, naczelnikóm miast, urzędóm sądowym, gubernialnym rządóm i władzóm; a do Najświętszego Rządzącego Synodu i do moskiewskich departamentów Rządzącego Senatu przesłać uwiadomienia. Dnia 23 czerwca 1820 roku.

W Ł O C H Y

Neapol, d. 20 lipca. Generał *Pepe* wydał odezwę, zachęcając mieszkańców całego Królestwa, aby wszelkimi siłami przykładali się do utrzymania systematu konstytucyjnego. Wystawia na przykład Francją, Hiszpanią, Niderlandy, Anglią i zjednoczone stany północnej Ameryki, którym nie potrafią zaprzeczyć prawa nadania sobie nowych i dobrych ustaw. Doda-

je, iż gdyby zagraniczne jakie mocarstwo chciało wtargnąć do kraju, w tym razie naród neapolitański dowiedzie, iż mu ani na sile, ani na honorze nie zbywa.

W innej odezwie wyraża wspomniany generał, iż w przeciągu tygodnia wojsko krajowe powiększyło się o 40,000 głów.

Sycylia, która w roku jeszcze 1313 miała jeden z najdawniejszych parlamentów w Europie, nadała sobie konstytucją reprezentacyjną, podobną do angielskiej. Przyjął ją Król, lecz odzyskawszy tron, skassował również jak i dawny parlament.

Gdy Król zaprzysiął konstytucją, oświeceno wieczorem wszystkie domy tutejszej stolicy, a na teatrach dano bezpłatne widowiska. Po odebranych wiadomości o oporze batalionu pułku *Farnese*, pośpieszył tam zaraz kanonik *Minichini*, i przyłożył się do przywrócenia porządku.

Gwardya narodowa królestwa neapolitańskiego wynosi 100,000 głów.

Monarcha nasz doniósł własnoręcznym listem Xiężnie *Berry* o zaszłej tu rewolucyi, a to wspo- sobie zaspokajającym.

Xiążę namiestnik królewski wydał d. 12 b. m. następujące obwieszczenie: „Powziąwszy wiadomość o buncie miasta *Benewentu*, i gorliwie starając się unikać wszystkiego, coby dobre porozumienie z Oycem świętym nadwzględnie mogło, w którego krajach nikt z mieszkańców nie wdaje się do interessów naszych; oświadczamy kochanemu naszemu narodowi, iż, aby własną niepodległość utrzymać, potrzeba także szanować niepodległość innych rządów. Nakazujemy więc wszystkim mieszkańcom królestwa, aby żaden nie ośmielał się wchodzić uzbrojony za granicę innych krajów, ani jakimkolwiek bądź sposobem mieszać się do ich interessów. Wykraczający będąc podług wszelkiej surowości praw ukaranym.”

Przysięga, którą Król nasz d. 13 b. m. przed najstarszym kapelanem wykonał, jest taka, jaką artykuł 173ci konstytucyi hiszpańskiej przepisuje. Xiążę Kalabrii wykonał potem przed Królem przysięgę, przepisaną 212tym artykułem teyże konstytucyi dla Xiążęcia Asturyi; toż samo uczynił Xiążę *Leopold*,

Generał *Pepe*, odpowiadając na odezwę Xiążęcia Namiestnika, obeymującą pochwałę wojska konstytucyjnego, wyraził: „Od chwili, jakem objął dowództwo wojska, przyłączyło się do niego we 4 dniach 40,000 zbroynych obywateli, z których wielu było właścicielami i oycami familii, a wszyscy są przywiązani do sprawy narodowej. Chcieli pójść za mną, aby jako uczestnicy powszechnego uniesienia, okazali wdzięczność Królowi, 22,000 ich, i 100,000 innych, którzy się ze wszystkich stron kraju zgromadzili, powrócili za radą moją na łono rodzin swoich; rzadkie to posłuszeństwo, jest dowodem czystości ich zamiarów, i zapewnia nam niezwłoczne ich zebranie się, jeśliby wypadła potrzeba utrzymania praw tronu konstytucyjnego. Bez rozlewu ani jedney kropli krwi, naród i tron okryły się sławą. Skutki te godne podziwienia, okazały, iż byliśmy godni politycznego odrodzenia, tém bardziej, że nigdy nie zapomnieliśmy o winnem dla Króla i dynastyi jego uszanowaniu. Głos życzeń niepodległości nie przytłumił nigdy głosu posłuszeństwa monarsze i t. d.”

Gazeta tutejsza opisuje w następującym sposobie krwawe wypadki, które tu zaszły niedawno

przy bramie *della Magdalena*: „Dnia 13 lipca oddział żołnierzy z pułku *Farnese*, niechcąc słuchać rozkazu udania się na osadę do *Gasty*, porzucił swój korpus. Jenerał porucznik *Ambrosio* użył natychmiast środków dla zapobieżenia dalszym zdróżnościom, a jenerał *Filangieri* ruszył z pułkiem *Bourbon* za uwiedzionemi, i doścignął ich przy *Santo Giovanni a Teducci*. Po kilkukrotnych nadaremnych usiłowaniach zwrócenia ich do porządku, zaczęto strzelać z obu stron. Skończyło się na tém, iż część opornych trupem położono, a resztę otoczono i zabrano. Wojsko jenerała *Filangieri* miało kilku raniomych, w liczbie których są podpułkownik *Lipputi* i kapitan *Gianfrotti*. Pod majorem *Staiti* zabito konia, a oficer *Spagna* zginął w utarczce. Słychać, iż dla dania wielkiego przykładu karność wojskowej, po dwóch z 10 zbiegów ma być rozstrzelanych. Podczas bitwy, oprócz zabitych, kilku chcąc się ratować pływaniem, utonęło.” Rozkaz dzienny jenerała *Pepe* zawiera rozmaite przepisy względem żołnierzy, którzyby stanowiska swoje opuścili. Podpadać będą surowszej karze w miastach *Neapoli* i *Palermo*.

W tutejszey stolicy zbiera się codziennie 10,000 zbrojnych obywateli dla utrzymania publiczney spokojności. Pan *Billelli*, dowódzca w prowincyi *Salerno* doniósł, iż na w półdrogi wstrzymał 5000 ludzi częścią milicyi, częścią uzbrojonych chłopów, którzy z obwodów *Campagne*, *Sala* i *Vasse* chcieli ciągnąć do *Neapoli*, i odesłał ich do domu.

Jenerał *Pepe*, wyraził w odezwie, którą d. 6 b. m. wydał w *Avellino* do mieszkańców królestwa: „Trwające przez długą koley wieków barbarzyństwo, niewola i upodlenie, przywiódły piękną oyczyznę naszą do nędzy; zapal atoli żądania konstytucyi, który wszystkie serca ogarnął, jest wróżbą, iż staniemy w rządzie najsławniejszych narodów europejskich. Byliśmy ubogimi mimo posiadania najżyźniejszey ziemi; zostawaliśmy w ciemności, chociaż najwyborniejsze talenta u nas się rodziły; wojsko nasze mało znaczyło, lubo nikomu w odwadze i mężstwie nieustępowało. Łatwo jednak było te sprzeczności wytłumaczyć: nie można było odkryć błędów rządu; w wojnie dowodzili nami cudzoziemcy; administracya wystawiona została na łup namiętności. Systemat konstytucyiny uchyli wszystkie nieszczęścia. Powstanie narodowe nie zna granic; wojsko wzrasta co chwila; pomoc z przyległych prowincy przechodzi żądanie i nadzieję. Na odprawionym dziś popisie, znajdowało się wojsko wszelkiej broni. Piechota, jazda, milicya, ubiegały się w pełnieniu obowiązków służby, i nakazywały uszanowanie ze względu na ogrom liczby, a bardziej jeszcze na odwagę i mężstwo. Wszakże mogą być tacy ludzie, którzy aczkolwiek gorącą miłością oyczyzny palając, przez słabość jednak czują obawę, aby jaki cudzoziemiec, zazdrośny skawie i pomyślności naszej, nie użył siły do okucia nas znówu w kaydany, cięższe od tych; które skruszyć chcemy. Lecz na cóż ta zazdrość? Możnaż nękać naród, za to, iż dobrych ustaw pragnie? Czemuż nie doznają tego losu Francya, Hiszpania, Niderlandy, Anglia, i Zjednoczone stany Ameryki? Oto dla tego, bo pod rządem konstytucyinyim zostają. My neapolitańczykowie, pierwsi z pomiędzy wszystkich narodów, dawaliśmy odpór orężowi francuzkiemu, co jest dowodem naszej ambicyi i odwagi. Urządzeniami dążącemi jedynie do własney naszej pomyślności, nie wyzywamy bynajmniej cudzoziemców do walki; gdy-

by jednak na ziemię naszą wtargnąć chcieli, waleczność narodu, który nie cofniono tylko rządzenie losu splamiło, ukarze ich za tę niesprawiedliwość. Dla czegożby monarcha nasz ociągał się z podpisaniem konstytucyi? nie zaprzysięgliż jey krewni jego we Francyi i Hiszpanii, a nawet i on sam, będąc infantem? Dla czegożby wolał, aby nim rządili ministrowie, nie zaś reprezentanci narodu? Powołany od ziomeków do objęcia dowództwa nad wojskiem konstytucyinyim, poprzysięgłem nadać oyczyźnie konstytucyą lub zginąć. Wszyscy taką przysięgę wykonaliśmy. Przrzekam złożyć dowództwo, skoro powszechne życzenie spełnionem zostanie.”

Namiestnik Królewski ogłosił w wydanej d. 16 b. m. odezwie, iż parlament ma się zebrać d. 1 października, i że opłata od soli zmniejszy się przez połowę. Obiecuje oraz inną ulgę w podatkach, lecz pierwey trzeba wprowadzić oszczędność w wydatkach. Kładziemy z tey odezwy następujący wyjątek: „Król Jmć użył wszelkich środków zapewnienia wolności i niepodległości waszey od mocarstw zagranicznych. Pokażcie się godnemi dobradziejstw, iakich sami żądacie, i których wam Król pozwolił. Oby niecierpliwość nie psuła środków ustalenia szczęścia waszego.”

Dniem wprzód ustanowił Xiążę Namiestnik dwie Junty, jedną złożoną z 19, a drugą z 12 członków, pod przewodnictwem jenerała *Pepe* i Xiążęcia *Satriano*, które w przeciągu jednego miesiąca podać mają ministrowi wojny listę wszystkich jenerałów i oficerów wojskowych, z podziałem ich na trzy klasy, to jest: 1) na zdatnych do czynney służby; 2) na zdatnych do miejscowey na osadzie; 3) na niezdatnych. Innym wyrokiem zniósł namiestnik dotychczasowe urządzenia wojskowe, a przywrócił dawniejsze francuzkie.

Dnia 15 b. m. wszedł tu pułk jazdy *Ré* z 5000 milicyi z prowincyi *Capitanata*. Nazajutrz odprawił się popis całego stojącego tu wojska. Wystąpiło 20,000 żołnierzy. (Gazeta tuteysza pod napisem *Dziennik Konstytucyiny* czyni zapytanie: „Dla czegoż nie było tam całego wojska krajowego, wynoszącego 45,000 głów, i o wych 90,000 ludz. milicyi, rozdzielonych po całym królestwie, tudzież 200,000 obywateli, którzy na pierwszy odgłos wolności wzięli się do broni?”) Xiążę Namiestnik Królewski objechał w otwartym pojeździe z małżonką swoją i najstarszym synem przez szeregi wojska, które przyjęło go radośnym okrzykiem. Wykonało potem wojsko przysięgę na konstytucyą. Tegoż dnia wyszedł rozkaz jenerała *Pepe*, aby także wojsko w całym kraju niezwłocznie konstytucyą zaprzysięgło.

Naczelnny jenerał *Pepe* zalecił zbrojnym obywatelom prowincyi *Capitanata*, nienależącym do legijonów, aby na lono rodzin swoich powrócili.

Jenerał porucznik *Pignatelli-Strangoli*, były minister wojny, ogłosił d. 12 b. m. drukiem urzędowy opis ostatnich wypadków w kraju Neapolitańskim, dochodzący do dnia 9 b. m., kiedy wojsko konstytucyinye weszło do stolicy, Kładziemy z niego następujące ważniejsze wyjątki: „Zwróćmy nieiaką uwagę na ostatnie lata, które szczęśliwą dziś dla nas epokę poprzedziły. Gdy ogromna władza *Napoleona* niknęła w rozmaitych krajach, na które dawniey większa część Europy podzieloną była, wolni mularze i *Carbonari* (węglarze) starali się szczególniey pozyskać konstytucyą od *Murata*. Próżne atoli ich usiłowa-

nia, pociągnęły za sobą nie małe nieszczęście w kilku prowincjach. Gdy potem Murat nieważnie miał zacząć wojnę przeciwko większym mocarstwom dla dania pomocy szwagrowi swemu, który powtórnie zdobył Francją, naród był obojętnym widzem tego zamysłu. Gdy zaś królestwo wróciło pod dynastją Burbonów, pewny minister chciał utworzyć bandy zbirów w całym kraju, dla pogębienia przyjaciół liberalizmu, w liczbie których mieścił wszystkich, co od 10 lat krajowi służyli. Było to pierwszą chwilą poznania charakteru i prawdziwego sposobu myślenia rozsądnej części narodu. Wszyscy uczciwi ludzie zostali wolnymi mularzami i węglarzami (*Carbonari*), iub przyjaciółmi tych towarzyszy, które publicznie okazały gotowość toczenia walki z ministrem, który na łonie pokoju obywateli przeciw obywatelom uzbraiał. Król Ferdynand, idąc za radą ministrów *Medici* i *Tommasi*, słusznie się rozgniewał tak osobliwszym postępowaniem; roku 1816 nastąpił rząd łagodny. Tymczasem iskra elektryczna przejmowała coraz bardziej wszystkie żyły ciała politycznego, strona liberalna ustawicznie wzrastała i umacniała się. Pomyślność rewolucyi hiszpańskiej i szczęśliwy jej wypadek, wzbudziły na wiosnę tego roku chęć naśladowania w sercach naszych. Postanowiono nie ociążać się. Wszyscy rozsądni twierdzili, iż jak łatwo byłoby skłonić Monarchę do uczestnictwa w tém świętem dziele, i z pewnością uważać wojsko za najdzielniejszą jego podporę, tak trudno będzie nadać w prędkim czasie doskonałą konstytucyę. Obrady względem iey zasad zabrałyby nam czas, który jedynie powinniśmy użyć na przysposobienie się do obronnego stanu, abyśmy się żadney zagranicznej napaści nie obawiali. Dla tego mądre wzbudzone życzenie, aby Monarcha przyjął taką konstytucyę, iaką się rządzi kraj pod berłem inney gałęzi dynastyi jego. Wkrótce pragnął tego cały naród. Przy końcu maja zebrał Król liczne wojsko w obozie pod *Sessa*. Korpusy rozmaitej broni poznały niezwłocznie, iż takim samym tchnęły duchem, co i naród. Wszystkim żołnierzom sprzykrzyło się patrzeć na dyktaturę wojskową jenerała *Nugent*, który z władzą naczelnego dowódcy w obu Sycyliach, łączył podczas pokoju władzę ministra wojny. Wszyscy nityskiwali na bardzo złe urządzenie wojska, a zwłaszcza na to, iż od dwóch lat zniesiono urządzenie wojskowe francuzkie z mądrymi odmianami zastosowanemi do kraju, a natomiast wprowadzono tysiączne sprzeczne z sobą okolniki, tudzież, iż w przeciągu 5 lat żadney więcej xiążki wojskowej nie wydano, prócz szkoły batalionowej, i śmiechu godnego przepisu dla strzelców (*Bersaglieri*). Pierwszych dni czerwca rozmaite oświadczenia pozwalały rządowi poznawać sposób myślenia narodu; lecz zdawało się ministrom, iż surowością potrafią przytłumić dobywający się ogień. Omylili się. Taż sama bowiem surowość była hasłem, na które porucznicy *Morelli* i *Silvati*, wzięwszy 150 ludzi z pułku jazdy *Bourbon*, ruszyli do *Monte-Forte*, o 6 mil (włoskich) do *Avellino*, w towarzystwie kanonika *Minichini*, który był w *Nola* na czele 200 właścicieli gruntowych. W końcu czerwca, rząd między innymi z swej strony środkami, odebrał jenerałowi *Wilhelmowi Pepe* dowództwo w prowincjach *Principata Ultra* i *Capitanata*, bo miał na niego podey-

zienie, iż sprzyja liberalistom. (Następie potem opis wiadomych wypadków do d. 6 lipca.) Teżoż dnia wieczorem (d. 6 lipca) odprawił Xiążę Kalabrii nadzwyczajną Radę Stanu, do której wezwał Xiążęcia *Cassero*, jenerałów *Carrascosa*, *Pignatelli*, Xiążąt *Strongoli*, *Filangieri*, *Colletta* i Margrabiego *di Gallo*. Oświadczył na niej wyraźnie, iż oddawna już sądził, że w dzisiejszych czasach naród europejski nie może pod innym, iak konstytucyynym rządem zostawać; pozwolił potem każdemu wynurzyć otwarcie zdanie swoje. Zabrał więc głos jeden z radców i rzekł Xiążęciu: *lubo krajowi Giannonów, Graviaów Filangierów, krajowi, w którym jeszcze Melchior Delfico żyje, i w którym są szkoły owych wielkich ludzi, nie zbywa na prawodawców, mogących ułożyć najlepszą konstytucyę, ważne atoli przy czynny wzbudzają życzenia jak najszybszego ukończenia poruszeń, dla zajęcia się niezwłocznie obroną kraju. W tym stanie rzeczy najlepszym zdaje się środkiem, i mogącym najszybciej okazać widocznie dobroć Monarchy, gdyby przyjęło konstytucyę hiszpańską z zastrzeżeniem odmian, jakieby w niej zgromadzeni reprezentanci narodowi uczynili.* Xiążę, powodowany czyistą miłością oyczyzny, kazał natychmiast zapisać do protokołu, iż przychylił się do życzenia narodu, i polecił Xiążęciu *Strangoli*, aby tę wiadomość zawiadził do obozu, jako pewną rękojmią pokoju i zgody. Z podobnym zleceniem wysłał jenerała *Colletta* do *Salerno*. Dobrzy obywatele w liczbie 12,000, zebrani na górach *Appenińskich* przy *Monte forte*, nie jako buntownicy przeciwko prawemu swemu monarsze, lecz podobni do zacnych rzymian, którzy z mniey szlachetnych pobudek poszli na tę świętą górę, przyjęli oświadczenie królewskie z powszechną radością i szczerą wdzięcznością. Postanowiono potem, aby wojsko, milicya i pospolite ruszenie, które najszybciej wielkie to dzieło zaczęły, udały się do stolicy i t. d.

Gazety londyńskie umieszczają obszernie wiadomości o rewolucyi neapolitańskiej. Oto są mniej wiadome z nich wyjątki:— Trzy kolory używane na kokardach i chorągwiach, nie tylko są kolorami *Carbonari* (Węglarzy), lecz oraz wolnych mularzy. Nie bardzo przychylny sposób myślenia ludzi okrętowych, między którymi było wiele *Carbonari* (Węglarzy), wstrzymał najszybciej króla neapolitańskiego od popłynienia do *Tryestu*. Osobliwszą jest rzeczą, iż na ulicach w *Neapolu* sięgają mówią kazania o świętych prawach ludzkości i pomyślności krajowej; co jest nowem wcale dla nich tematem. Ze wszystkich włościan najszybciej są Kalabrycykowie; każdy z nich chodzi z strzelbą na plecach i z pałaszem przy boku.

Włochy, dnia 26 lipca. Donoszą z *Genui* pod dniem 18 b. m., iż w najludniejszych częściach tego miasta przyklepiono kartki z napisem: *Genueńcykowie! przypomnijcie sobie dawniejsze boje wasze za wolność; uważcie, co się dzieje w Neapolu.* Policya pozdzierała wcześniej te kartki, tak że ich lud nie czytał. Władze miejskie śledzą winnych, i zagroziły karą za podobny występ.

Słychać, iż Papież zgodnie z kollegium kardynałów, ustanowił oddzielną kommissyę, która pod przewodnictwem kardynała *Consalvi*, najszybciej interesu spieszenie ułatwiać będzie.

Wilno dnia 15 Sierpnia 1820 roku v. s.

P o z e w.

1. Wedle Ukazu Jego IMPERATORSKIEY MOSCI Samowładnącego całą Rossyą etc. etc. etc.

Urodzonym Alexandrowi Hrabi Pociejowi Obożnemu Lit. i kawalerowi tylo do przyjęcia aresztu, a zaś Teofilowi i Józefowi Gonsiewskim oraz Wiktorowi Gonsiewskiemu rodzeństwu zesłanego Bazylego Gonsiewskiego koniuszego smolenskiego sukcesorom tak po zesłanym Bazylim Gonsiewskim oycu onych jako też po Franciszku Gonsiewskim sędziu Ziem. Grodzień. stryju, wszelki majątek przez spadek dzierżącym, pozew loco peragende exemptionis przed sąd Ziem. Ptu Troc. na kadencyą terazniejszą juniową, a za niewyściem terminu pozwowi na Kadencyą następną sto Michalską z powództwa Ur. Józefa Karłowicza b. sędziego Ziem. Ptu Troc., z referencyą do dekretu Ziem. Troc. z obzał. Hrabią Pocijem pod jego stannosc copiarum spraw, a z obzał. Gonsiewskiemu niestannie w roku 1820 junii 18 dnia zapadłego, wyniesiony oto: dekretem oczewistym Ziem. Troc. w r. 1793 8bra 5 d. zapadłym dla żał. na Gonsiewskich summa talarow bitych holenderskich 458, i zł. 2 oraz monetą lub złotem złotych pol. 4.750 sądzoną została, z warunkiem ażeby Bazyl i Franciszek Gonsiewscy w roku tymże marca 19 dnia przy aktach ziemskich trockich sub paenis opfacili. Jakowemu dekretoowi gdy Gonsiewscy nie dopełnili satysfakcyi, a ztąd uczynili kontrawencyą, natenczas żał. był zmuszonym powtórnie o skutki tegoż dekretu zapozwać, i w Ziem. trockim w r. 1795 julii 8 dnia zyskał na onych niestanny ultymarny dekret, za kapital procent expens prawny, winy niestanne i peny kontrawencyjne, summa w ogóle talarow bitych 522 i zł. pol. 11,416, dla żał. na Gonsiewskich przysadzający, rewolucya krajowa nie dozwoliła wyeksekwować takowego dekretu, a tym czasem obl. Gonsiewscy nie zostawwszy w tutejszym kraju żadnego funduszu przeniesli się do Królestwa Polskiego, między tym gdy fundusz summowny obzał. Gonsiewskich ewikcyi uległy w ręku Hrabi Pocija na obliżu będący odkrył się, przeto żał. po zyskaniu na temże fundu-

szu w dacie powyżey w sądzie Ziem. trockim a-probaty aresztu, powtórnie obzał. przed tenże sąd ziemski trocki pozywając wnosi żądanie, o utwierdzenie powyżey wyrażonych dekretow, o zawarowanie przez obzał. Gonsiewskich activitatem loci standi solucione, o aprobate iterum aresztu na sumnę obzał. Gonsiewskich w ręku Hrabi Pocija będącą założonego a po wykazaniu przez tegoż Hrabi Pocija ilości takowey summy o zasądzenie onę, dla żał. na satysfakcyą jego pretensyi wyż rzeczonymi dekretami rekognoskowaney, a w razie niewystarczenia summy w ręku Hrabi Pocija będącey, o wskazanie i w kwitacyi do dalszych wszelkich obl. Gonsiewskich ewikcyi uległych funduszow, o wskazanie na onych za kontrawencyą pen kryminalnych, oraz o bonifikacyą wydatkow prawnych tak z racyi zyskiwania w tey sprawie wielu dekretow jakoteż kondemnowania się pomnożonych.

Roku 1820 mca junii 22 dnia Woźny świadczę, iż tego pozwu kopią wespół zaresztlem loco peragende executionis w sprawie WJP. Józefa Karłowicza b. sędziego Ziem. Ptu trockiego JW. Alexandrowi Hrabi Pocijowi Oboż. Lit. i kawalerowi, oraz WW. Teofilowi i Józefowi braciom Wiktorowi siostrze Gonsiewskim oczewisto w majątności Kutwiskach w powiecie trockim na funduszu summownym tychże WW. Gonsiewskich przed sąd Ziem. Ptu trockiego, na kadencyą terazniejszą juniową a za niewyściem terminu pozwowi na kadencyą następną sto Michalską podalem, oraz fundusz summowny WW. Gonsiewskich JW. Hrabi Pocija będący do rozprawy w summie zł. pol. 40,000 iterum przyaresztowałem.

Gabryel Wolski Woźny Ptu Troc. Elekcyyny.

Roku 1820 mca julii 3 dnia przed aktami Grodz. Ptu Trockiego stawając obecnie Woźny w gorze wyrażony relacyą tego Pozwu urzędownie zeznał. Przyjąłem i z aktami zgodziłem Wiktor Kuciewicz Regent Grodzki Ptu Trockiego.

Roku 1820 mca lipca 3, takowy Pozew może bydź do druku przyjęty świadczę Józef Wrotnowski Ziem Ptu Trockiego Sędzia.

D z i e r ż a w a.

5. Kommissya ekonomiczna Litewska Ewangelicko-Reformowana, do powszechney wiadomości podaje: iż folwarki kościelne, w guberniach Litewsko-Wileńskiej i Grodzieńskiej, oraz Mińskiej, położone: pod zarządzeniem Synodu Litewskiego Ewangelicko Reformowanego zostające, wychodzą z arendowney dzierżawy w dniu 11 apryla następnego 1821 roku, zatem z polecenia rzeczzonego Synodu, mają bydź przez niniejszą kommissyą, zebrać się mającą do miasta Guberskiego Wilna, na placu kościelnym Ewangelicko-Reformowanym, za Trocką bramą, przy kościele położonym, na posiedzenia swoje, poczynwszy od dnia 11 januaryi następnego 1821 roku, w nową arendowną sześciolateńnią dzierżawę wypuszczanemi, życzący więc zadzierżawić takowe folwarki, raczą się jawnie do niniejszey kommissyi, w dniu oznaczonym to jest 11 januaryi następnego 1821 roku na sessyą ranną od godziny ósmey poczynającą się. Wedle postanowienia rzeczzonego Synodu kontrahentami i do zadzierżawienia folwarkow kościelnych, bydź nie mogą: woyskowi, koronni i policyjni urzędnicy, w czynney służbie zostający. Urzędnicy Synodu Ewangelicko Reformowanego Litewskiego, jako to: kuratorowie, aktor interessow kościelnych, kommissarze kommissyi niniejszey, równie jak i wszyscy duchowni, tudzież nauczyciele szkół, i kobiety. Udzielnie: z trzymających dopiero folwarki kościelne, ci: którzy raty arendowne zawinili funduszowi kościelnemu, i onych regularnie nieopłacali, albo w należytościach ex re possessyi arendowney nie uiszcili, którzy spor, i procedera o pretensye z funduszem kościelnym wiedli, włościan uciemiężali, nadużyciow, i ucisku dopuścili się; nadto graniczący z folwarkami kościelnymi w dzierżawę żądanymi, tak sami dziedzice jako i z ręki ich jakiego bądź tytułu dzierżawce, tym więcej process z temi folwarkami kościelnymi o granicę wiodący. Mający zaś prawo, i życzący bydź kontrahentami do zadzierżawienia folwarkow kościelnych, obowiązani są złożyć ewikcyą, opartą na majątku ziemskim własnym lub kawentującego się zań, przez dokument przyznanym bydź powinny, odpowiednią dwóletniey intracie życzącego się w dzierżawę folwarku, obok ze świadectwem 2go Depart. Główn. Sądu tey Gubernii, w której majątek pod ewikcyą oddający się ma swe położenie, iż takowy majątek, czyli rewizyjne onego dusze oddające się pod ewikcyą, wolne mi są od długow; jeśliby zaś kontrahentowi w mieyscu ewikcyi na majątku ziemskim, dogodniey było złożyć ewikcyą w gotowych pieniądzech, w tedy kommissya przyjąwszy one; wyda oblig na złożoną sumnę z obowiązkiem płacenia procentu prawnego, aż do wyexpirowania dzierżawy arendowney. Nadto ciż mający prawo i chęć bydź kontrahentami, będą obowiązani udowodnić, że już w innych dobrach trudnili się gospodarstwem, jeżeli zatem jest lub był właścicielem dóbr ziemskich, powinien to ud-

manifestu do Ziemstwa Bobruy. dla ocalenia własności i charakteru do jurydykcyi obzał. nienależnego, przeciwko wszelkim nieprawnym obzał. zarzutom i postępkom, przed całą publicznością manifestuję się i toż oświadczenie przez Gazety Kur. Lit. trzykrotnie ogłosić dopraszam się, a dla lepszej wiary własnym podpisem utwierdzam. U tego oświadczenia podpis aktora w protokule takowy Hipolit Woyźbun Strażn. Miński Celny Ptu K.

O zgodności z protokulem świadczą Józef Macewicz Ziem. Ptu Bobruy. Regent.

W e z w a n i e.

1. Po niewiadomości gdzie znajduje się teraz szlachcic Anastazy Wyszomirski przez niniejszą gazetę zawiadamia się, że Jego Cesarzewicza Mość Wielki Xiążę Konstanty, stosownie żądania Jego Anastazego Wyszomirskiego umieścił w Pułk Huzarski grodzieński Junkram a z tym i należy się jemu Wyszomirskiemu jawić się do wyż wyrażonego pułku, którego znajduje się na kwaterach w Smoleńskiej Gubernii w powiatowym mieście Białym. Datt augusta 13 d. 1820 r.

2 Roku 1820 miesiąca augusta 3 dnia oświadczenie imieniem WJPani z Hrehorowiczów Laudziny Rot. Ptu Miń., wdowy po zmarłym Józefie Laudzie, Rot. mińskim; zidokładem opiekunów swoich w.tém; gdy tenże Józef Lauda w r. 1817 marca 16 dnia żyć zaprzestał; podług uczynionej ostatecznej swej dyspozycyi, w akta Ziem. wileńskie w.r. niniejszym miesiąca julii 29 dnia wprowadzonej; oświadczająca się nie pozostała po mężu, Józefie Laudzie, żadną successorką, i najmniejszego majątku pod żadnym tytułem, ani zażycia, ani po jego śmierci nie posiada; owszem taż dyspozycją przez jego samego, została oddalona; przeto zawiadomia successorów zeszłego Józefa Laudy, szczególnie Wincentego Laudę, aby na pozostałość po śmierci stryja swojego, jako prawi sukcesorowie, mieli baczość, suma zaś oświadczająca się, jak nie jest successorką po swoim mężu Józefie Laudzie, tak tę prawdę jeśli tego potrzeba będzie juramentem utwierdzić obiecuje. A dla wiadomości powszechney w Kuryerze Lit. niniejsze oświadczenie, aby umieszczone było, zna być potrzebnym. Takowe oświadczenie jako aktorka własną podpisującą ręką. Brygida Laudzina Rot. Ptu Miń.

Roku 1820 mca augusta 3 dnia przed aktami Ziem. Ptu Wileń. stawając osobiście WJP. Paweł Kulikowski takowe oświadczenie do akt podał.

Przyjąłem Jan Zienkowicz Wileń. Ziem. Reg. Z woli sądu zaświadczam że takowe oświadczenie do druku przyjęte być może Regent Zienkowicz.

2. Administratorowie fortuny niegdyś JO. Xięcia Kazimierza Lubomirskiego Kamerhera i Kommandora jako też i Prokurator massy z polecenia Sądu zjazdowego rozbiór fortuny tegoż niegdyś JO. Xięcia Kazimierza Lubomirskiego na gruncie Michała Dubna dopełniającego, zawiadamiają kredytorów aby do Likwidacyi długów swych w sądzie zjazdowym na gruncie miasta Dubna agitującym się stawili się sami lub przez amocowanych, gdyż kollokacya i exdywizya w roku idącym 1820 do ostatnich dni zbiera ukończona zostanie, a zatem niestawiający się kredytorowie w prawach swoich upadać zadeklarowani będą.

Przedaż publiczna.

3 Na mocy rezolucyi Magistratu Wileńskiego dnia 17 teraż. mca julii 1820 roku zakroczonej, przez niniejszą trzykrotną awizacyą powszechność zawiadamiam, iż w terminach: pierwszym dnia 10,

drugim dnia 13 i trzecim ostatecznym dnia 16 nadchodzącego mca augusta roku terażniejszego domy i place przez obywatela Rehfelda pod exdywizyą oddane na Antokolu będące, razem lub poosobno postępującemu naywyższą summę z publiczney licytacyi przedane zostaną. Zyczący przeto takowe domy i plac nabydź, raczą na miejsce położenia onych w powyższych terminach jawić się. 1820 roku julii 29 dnia. Józef Statkowski P. B. M. W.

Zrzeczenie się pretensyi.

3. Wedle Ukazu Jego IMPERATORSKIEJ MOSCI samowładnego całą Rossyą etc. etc. etc.

Wypis z xiąg Ziemskich Ptu grodzieńskiego. Roku 1820 mca julii 23 dnia na sądach Ziem. Ptu grodzieńskiego stawając osobiście WJP. Jerzy de Lacy odstawni Chorąży woysk rossyyskich oświadczenie przez siebie uczynione niżej wyrażające się do akt podał i na to się w protokule susceptowym podpisał: którego oświadczenia wyrazy następane: Jerzy de Lacy odstawni Chorąży woysk rossyyskich następane czynię oświadczenie: że chociaż w mylnym zastosowaniu pretensyi do funduszów po zeszłym Maurycyem de Lacy generale od infanteryi woysk rossyyskich i kawalerze wielu orderów pozostałych, podałem był pod dniem 9 kwietnia, 1820 roku idącego do Kuryera Lit. w N. 43 ogłoszenie ostrzegające Publiczność, aby W. Patrycego O Bryen de Lacy nie uważała za aktora i dziedzica tych funduszów ak ruchomych jako i nieruchomych, po zrzeczeniu się jednak wżelkich do takowych spadków pretensyi; co sam to ogłoszenie, uznaję go za niebyte, i ogłaszam że takowy krok uprzednio przezemnie zrobiony nie nadwaręża bynajmniej tych praw, jakie W. O Bryen de Lacy ma do majątku leżącego ruchomego i summiownego po zeszłym generale de Lacy pozostałego. Dattum w Grodzie dnia 6 julii, 1820 roku. U tego oświadczenia podpis czyniącego ony oraz świadectwa pieczętarzy przy wycisnionych trzech na lakku czerwonym herbowych pieczęciach jednej aktora a dwóch pieczętarzy temi wyrażają się słowy. Jerzy Lacy Chorąży woysk rossyyskich (LS.) Czto siey dokument dieystwitelno rukoju Hospodyna Jehora de Lassi podpisano, w tom swi-dietelstwuju spryłożenjem herba mojeho pieczati, polkownik i kawaler Karl Petrow Syn Szye 1 (LS.) Uystnie i oczewisto proszony od W. Jerzego Lacy Chorążego woysk rossyyskich do niniejszego dokumentu na rzecz W. Kapitana Obryen Lacyego służącego, w strzedzinie wyrażonego, że ten dokument własnoręcznie przez W. Jerzego Lacy podpisaný jako świadek podług prawa podpisując się. Michał Obniski dziedzie solwarku Jurowcow. (LS.) Takowe oświadczenie po podaniu onego do akt jest w xiągi Ziem. Ptu grodzieńskiego przyjęte i wpisane, z których i niniejszy wypis stromie rekwirującecy w dniu 23 mca julii 1820 roku pod pieczęcią urzędową jest wydan.

Correxi Mikołay Wierciński Regent Z. Ptu G.

Wyjeżdża za granicę.

3. Do królestwa Pruskiego i Saxonii wileński mieszczanin Judel Hercykowicz Barow, z Eliaszem Abelowiczem Solowieyczykiem i Mejerem Jehelowiczem Szyfrauzem na miesiąc 10.